

TRIENNI LIBERAL
ALS TERRITORIS
CASTELLONENCs:

POLÍTICA, SOCIETAT I VIDA QUOTIDIANA.

Júlia Mestre Sales i Carme Pitarch Manasé.

ÍNDEX:

1- Introducció i declaració d'intencions.....	3
2- ANTECEDENTS DEL TRIENNI LIBERAL.....	4
2.1 El regnat de Carles IV i les idees franceses.....	4
2.2 Napoleó al territori Espanyol.....	4
2.3 El preu de la guerra.....	6
2.4 Les Corts de Cadis.....	6
2.5 La primera Constitució Espanyola.....	7
2.6 Retorn de l'Absolutisme.....	9
3- EL TRIENNI LIBERAL A ESPANYA.....	12
3.1 El primer govern.....	14
3.2 L'emancipació fora de la península.....	18
4- LA SOCIETAT DE LA PROVINCIA.....	20
5- LA FAMÍLIA LLORÉNS.....	23
6- CLOENDA DEL TREBALL.....	27
Bibliografia.....	28

1. INTRODUCCIÓ I DECLARACIÓ D'INTENCIONS

Al llarg de tot el nostre període com a estudiants, sempre hem après molts esdeveniments ocorreguts en tota Europa, Amèrica, Àsia i Àfrica. Països que mai hem visitat, ha estat fascinant, però que hi ha de la nostra terra? Com hem arribat fins aquí? Que feien els nostres avantpassats, no tan llunyans, fa dos cents anys. En els mateixos carrers on cada dia passem per anar a l'institut i per quedar amb amigues. En uns pocs anys votarem a eleccions, però no sabem com hem arribat a aquesta forma de govern a Castelló. Com podem decidir el nostre futur si no podem lligar caps amb el nostre passat?

Aquest és un projecte d'aprenentatge com tants que hem anat fent durant la nostra estada educativa, tot i que inicialment va ser un projecte desconegut. Desconegut per l'escàs coneixement que teníem sobre l'època tractada, el Trienni Liberal, i especialment al nostre territori.

Com cita l'historiador Marc Baldó, la paraula història té un significat doble: fa referència per una part a l'experiència històrica (el que ell anomena com a matèria històrica i té que veure amb les diverses experiències històriques en la vida social dels humans des de l'hominització fins avui), i per altra banda el coneixement que s'ocupa d'explicar aquesta matèria i experiència, per exemple, explicar com s'articula i funciona una societat determinada, en quin espai s'organitza, quantes persones la integren, com hi viuen i s'organitzen, etc. Aquí és on s'investiga i se tracten d'omplir buits i cercar informació general i personal.

Nosaltres, com a estudiants hem tractat de seguir aquest significat doble i hem volgut dividir el nostre projecte en dos parts clares:

En primer lloc, el coneixement general sobre l'època del Trienni Liberal amb els seus fonamentals antecedents i per altra banda la recerca d'informació sobre el període al nostre territori.

Aquesta segona fase del treball ha estat la més purament investigadora, ja que per primer cop en la matèria d'història hem tingut que ficar-nos a pensar, a cridar per telèfon a arxius municipals i

visitar algun d'ells com el de Vila-real i estar en contacte amb el paper antic. També hem pogut preguntar a intel·lectuals i historiadors sobre el tema, entrevistar-los, visitar espais de famílies que hem trobat als arxius, conèixer la realitat del poble de Vila-real durant aquest període.

2. ANTECEDENTS DEL TRIENNI

2.1 EL REGNAT DE CARLES IV I LES IDEES FRANCESES

Carles IV, fill de Carles III i Maria Amàlia de Saxònia, fou el príncep d'Astúries i rei d'Espanya que puja al tro al 1788 després de la mort del seu pare. En França, després de la gran revolució les idees liberals es van anar distenent per tota Europa. Cosa que preocupava a les monarquies d'aquell temps, i Carles IV va eliminar totes les influències en el seu govern i genera un gran refús a la Cort.

Aleshores nomena a Manuel Godoy Álvarez de Faria Ríos Zarosa, secretari de l'Estat per tancar la frontera entre França i Espanya per evitar que la corrent liberal arribarà al país i a la societat d'aquest.

Però hi ha un canvi de guió, al 1799 l'emperador Napoleó Bonaparte inicia un canvi en la política exterior i Espanya s'alia. Per aquesta aliança, sorgeix una guerra contra Gran Bretanya on l'exèrcit francoespanyol es derrotat a Trafalgar, com a conseqüència el país perd la seva flota i els recursos procedents de les colònies.

Aquests successos porten a terme un gran descontentament popular en la societat espanyola a causa de la fam, els alts impostos, les epidèmies etc. Mentrestant la monarquia sofreix una situació decrepita i els sublevacions creixen.

2.2 NAPOLEÓ AL TERRITORI ESPANYOL

El acord secret de Fontainebleau, firmat per Espanya i França al 1807, degenera més les situacions polítiques. Aquest tractat estableix que Portugal queda repartit en tres regnes: el

principat de Algarves, la Lucitània Septentrional i Luicitània Central. El primer seria per a la filla de Carles IV, el segon el governaria Manuel de Godoy, i el tercer se'l reservava a Napoleó.

El regne espanyol va permetre que les tropes franceses transitaren per el seu territori per a accedir a Portugal. Però el tractat no arriba mai a complir-se ja que travessant Espanya, els francesos ocuparen la península.

La família reial s'esconilla a Aranjuez, ja que les tropes han ocupat Madrid. Al 1808 es determina el motí d'Aranjuez, portat a terme per nobles i eclesiàstics que exigien l'abdicació de Manuel de Godoy i renunciaven l'ascens de Ferran VII, el seu fill. El 19 de març es proclamat rei i la crisi de la monarquia s'importuna quan Carles IV demana suport a Napoleó per recuperar el tro. Aleshores ell convoca el monarques a la ciutat de Baiona, on va coaccionar als Borbons per a ser substituïts per Josep I Bonaparte, el seu germà. Aquest esdeveniment rep el nom d'Estatut de Baiona que es considera una carta atorgada i jurada per el germà de Napoleó i també reuneix a les Corts i s'aprova el codi constitucional reformista. Que com a principis tenia l'abolició dels privilegis i dictaminava que els espanyols eren iguals davant la llei.

Josep I es reconegut com a rei.

2 de maig del 1808 es produeix un gran alçament contra els francesos, a càrrec del general Murat que fou impulsat per les classes populars i alhora el clergat en defensa de la religió catòlica i la monarquia sense poder controlar les rebel·lions populars i paralitzar l'assaltament francès. Tot això porta a terme l'allau de l'Antic Règim i el buit de poder.

Els patriotes van crear juntes amb voluntaris unint-se a una part de l'exèrcit i aconseguint victòries. Aquestes juntes creen una Junta Suprema Central que reconeix com a rei a Ferran VII.

El domini francès a la península arriba al seu major esplendor al 1812 quan Napoleó domina València encara que poc temps després aquest esplendor va desapareixent ja que també estava envaint Rússia i tingué que traslladar el rumb del seu exèrcit cap a les noves terres. Aprofitant aquests successos el general Wellington, procedent de les terres britàniques contraataca unint-se als espanyols que aconsegueixen una victòria a Arapiles, Salamanca. Aquest fet amenaça a Josep i fuig.

El Poble espanyol recupera Madrid al 1813 i Napoleó s'adona de la dificultat de mantenir dos fronts. Aquest mateix any es firma el mateix tractat de Valençay que tornava a Ferran VII al tro i retirava les tropes franceses de la península.

2.3 EL PREU DE LA GUERRA

El conflicte bèl·lic va tornar a estimular la fam i les epidèmies, tot això sempre afectava en primera mà a les classes populars i el camperols, que encara estaven sotmesos a drets senyorials. A més, s'hi va afegir la mortalitat de la població civil, no sols la dels combatents. Econòmicament, península va quedar destrossada i col·lapsada; el comerç es va alentir i hi van desaparèixer moltes indústries.

Per altra banda, molts espanyols consideraven que el regnat de Josep I era un canvi positiu per al país perquè el modernitzaria. Aquests pensadors, a part d'il·lustrats van rebre el nom d'afrancesats.

Dintre del país les diferents postures ideològiques eren molt diverses; una part d'aquests eren els reformistes moderats que creien fermament amb les reformes dintre de l'Antic Règim. També estava el clergat i la noblesa que seguien apostant per l'absolutisme i totalment en contra, els liberals, que desitjaven unes modificacions per a acabar amb les antigues formes de regnat i crear una constitució amb separació de poders, llibertats individuals i sobirania nacional; aspectes que, més de vint anys enrere ja es van començar a plantejar al país veí.

2.4 LES CORTS DE CADIS

Després del desastrós regnat de Carles IV que havia portat a la misèria el país, la Junta Central Suprema inicia un procés de convocatòria de Corts. Un procés de selecció de diputats força difícil. A pesar de les dificultats existents, sempre predominava el pensament que l'acció de Carles IV havia provocat la ruïna i demanaven garanties contra el poder absolut del monarca que heretaria el tro, Ferran VII. Ells eren culpats de responsables de la situació i plantejaven la necessitat de portar a terme reformes limitant el poder del monarca.

La Junta Central Suprema no va atènyer refer-se de les derrotes militars i de les calúmnies dels absolutistes. Aquesta organisme va haver-hi de cedir el poder a la regència del bisbe d'Ourense. Aquest va acabar de regentar les Corts. La major part del país estava sotmesa al setge francès però hi havia una zona que encara resistia amb el suport de Gran Bretanya, Cadis. La reunió va ser força difícil encara que, va arribar a ser uns 240 diputats entre els quals un terç eren eclesiàstics, un altre terç formaven part de la noblesa i l'últim representava a la burgesia o tercer estat.

Al 1810, es reconeix que el poder estava en mans dels ciutadans que estaven representats en les Corts, això ho va aconseguir el sector liberal amb la formació d'una cambra única. A pesar d'això, els diputats no van poder ser escollits amb normalitat a causa del context bèl·lic que sofria el país. Per exemple el sufragi no sempre es va poder portar a terme o els escollits no podien desplaçar-se cap a Cadis i per tant, havia de ser algú de la zona. Fou la primera oportunitat real on polítics catalans foren escollits per a coadjuvar en la política espanyola. En total hi van anar uns 20 diputats catalans malgrat de ser un grup heterogeni que mai va actuar de forma compacta. Podem destacar a Capmany que articulava els interessos de Catalunya dintre del col·loqui de Cadis. Tenia una visió de política avançada i defenia una Espanya modernitzada amb desenvolupament comercial i industrial.

Els diputats van acordar que les corts havien de ser unicamerals i no estamentals. I es va començar a erigir un nou projecte que lluitava contra el despotisme, basant a aquesta societat espanyola com lliure i igual davant la llei. Estava realment connectada i inspirada en la Constitució de França del 1791.

Els liberals aconseguen un triomf rellevant ja que les Corts eren custòdia de la sobirania nacional amb representació dels ciutadans que formaven part d'una nació, acorden una divisió de poders i liquiden privilegis estamentals.

2.5 LA PRIMERA CONSTITUCIÓ ESPANYOLA

En Cadis es va desenvolupar una gran activitat legislativa on el projecte constitucional va ser elaborat per una comissió parlamentària. El 19 de març de 1812, després d'una sèrie d'intensos debats, entre liberals i absolutistes aquest projecte es promulga. Tot i que s'inspirava en la constitució francesa de 1791, no era una còpia exacta, encara així fou molt avançat per a l'època i es va convertir en un referència per a Europa i Amèrica. Aquesta constitució va definir la nació com la unificació del conjunt dels dos hemisferis espanyols: els peninsulars i les colònies d'Amèrica.

També dictaminava una monarquia limitada i moderada basant-se en la divisió de poders, els drets dels ciutadans, les llibertats civils i la igualtat jurídica i fiscal. La divisió de poders consistia en: el poder executiu el posseïa el monarca amb dret de vet, i també intervenia en l'elaboració de lleis. A més dels ministres amb 7 secretaris de despatx nomenats per el rei i amb un consell d'Estat també escollit per aquest. Encara que tot el poder legislatiu recaia en les Corts amb representants de la nació espanyola que disposaven d'un sufragi universal masculí de ciutadans de més de 25 anys, amb electors de parròquia, de partit i de província. El poder judicial era treball exclusiu dels tribunals, amb un sol fur i un codi sense diferències estamentals. On s'establien els principis bàsics d'un estat amb codis únics en matèria civil, criminal i comercial, inamobilitat del jutges, garanties dels processos etc.

Aquesta constitució reconeixia la confessionalitat de l'estat, plantejava una reforma dels impostos i de la hisenda, i també la creació d'un exèrcit nacional que incloïa un servei militar obligatori. També va implantar el ensenyament primari públic, on es va associar drets polítics a l'educació i en els seus articles del 366 al 370 parlava de l'educació i de la necessitat i obligació de saber llegir i escriure. L'educació entre xic i xiques era clarament diferenciada per objectius distints. També el territori de l'estat es dividida en províncies i municipis amb diputacions provincials i ajuntaments electius per al poble. Es va crear la milícia nacional que composava als habitants de la província com a cos de ciutadans armats per defensar els preceptes liberals i les oposicions.

Per als absolutistes no fou compatible amb la seva ideologia encara que el text constitucional recollia el compromís dels absolutistes amb la afirmació del catolicisme present a l'Estat, fou una veritable obsessió la necessitat de marcar la religió com a signe d'identitat del país. Ja que

aquesta feia una gran funció en la societat i en cap moment van buscar adequar l'Església a la nova situació, mai van separar l'Estat i l'Església, que era catòlica apostòlica i romana.

El 6 d'agost de 1811 s'escriu un decret on queden abolits els dictats de vassallatge que les senyories territorials i pairals queden en propietat particular i que ja mai més ningú es podrà anomenar senyor de vassalls i tampoc exercir jurisdicció. A les Corts de Cadis s'aproven decrets i lleis per a suprimir l'antic règim, aleshores la població deixava d'estar sotmesa a una jurisdicció privada, tot passava dependre de la legislació de l'Estat.

El nou estat liberal es sustentava en la igualtat legal dels ciutadans, no es va mantenir la jurisdicció senyorial encara que no es va desposseir a la noblesa de les propietats. Aleshores el estament privilegiat es va adaptar al nou ordre liberal. Es va decretar la llibertat de comerç, indústria i treball, es van suprimir els gremis i les duanes interiors

2.6 RETORN DE L'ABSOLUTISME 1814

Març del 1814, el monarca torna a Espanya, ja que havia abandonat com a rei absolutista i retorna després del tractat de Valençay amb una constitució i una necessitat d'adaptar-s'hi, un fet que feia desconfiar als liberals. Ferran VII es posa en contra quan els diputats el fan viatjar a Madrid per jurar davant la constitució. I a l'altre bàndol, els absolutistes estaven ansiosos per desfer-se tot allò que es va pactar a les Corts de Cadis. Aleshores creen el Manifest dels Perses per demanar el retorn de l'absolutisme, consistia de seixanta nou signats dels conservadors que demanaven al rei que anul·lés les lleis que la Cort havia realitzat. Una vegada arriba a Madrid, declara nul·la la Constitució del 1812, convençut de la feblesa del sector liberal i amb el Reial Decret al 4 de maig del 1814 l'anul·la. Tanmateix comença una forta repressió contra els liberals i també contra els afrancesats, obligant-los a exiliar o simplement a ser afusellats i perseguits. Els principals líders del constitucionalisme van ser detinguts i assassinats.

Restableix la antiga forma administrativa, restaura antigues institucions com l'Església. Torna a imposar els gremis i queda destruïda la llibertat d'indústria. No va prendre mesures eficients per reconstruir la societat de la postguerra, tampoc es va sanejar la Hisenda ni va fer cara als deutes.

A més, van començar a aparèixer nous moviments per l'emancipació de les colònies espanyoles. També torna a permetre la Inquisició

Després de totes aquestes grans dificultats de que cap ministre fos capaç de solucionar els problemes financers del país i treure'l endavant, es va plantejar que era necessari que els privilegiats contribuïren amb els impostos, que pagaren contribucions. Els governs de la camarilla van demostrar la impossibilitat de portar al país endavant sense unes reformes, però Ferran VII s'hi negava, no volia cap mesura que alterés les normes tradicionals. Encara que la Guerra contra Napoleó havia canviat a la societat, els camperols es negaven a pagar al règim senyorial i a les ciutats els artesans, comerciants, jornalers i la petita burgesia demanaven una llibertat d'indústria i de comerç.

L'oposició liberal es va anar enfortint i van aparèixer societats secretes i la integració dels caps de guerrilla a l'exèrcit amb un sector liberal, on es van protagonitzar un gran nombre de pronunciaments militars, que eren mètodes per accedir al poder, que en un futur faria un paper fonamental a l'hora de forçar canvis a Espanya. Aquests pronunciaments consistien en l'alçament de l'exèrcit a favor de la Constitució que amb les societats secretes i els clubs de patriotes, volien aconseguir prou força per fer-li cara al monarca, amb l'objectiu d'obligar al rei a jurar davant d'aquesta. El desig dels pronunciaments era enderrocar aquest ordre i instaurar un ordre en consonància dels pronunciats, amb una ideologia que clarament no recolzava la figura del monarca ni li aportava fidelitat. Molts fallaven i l'única resposta per part de la monarquia era una forta repressió.

La fallida del sexenni absolutista alimentava cada vegada més aquest pensament liberal amb un requeriment del retorn d'aquella Constitució del 1812 i del poder perdut dos anys després. Totes aquestes conjuntures eren irreversibles si no es portaven a terme unes reformes que asseguraren al país una millora de les condicions, encara que partidaris i contraris al sistema liberal es van mostrar concorde a l'hora de esguardar el fracàs de la tasca política portada a terme per el monarca Ferran VII.

Aquesta situació de desgrats que fou enaltida per el famós negoci de la compra de vaixells, i la corrupció que es va portar a terme en la compra d'aquests. Espanya després de la guerra s'havia

quedat sense vaixells, per a aquella època era imprescindible tenir aquestes flotes ja que havien de mantenir el seu imperi colonial. Per tant, és van comprar cinc navilis russos al 1817. Aquests al poc temps no es trobaven en bon estat, fruit de la corrupció del monarca, van tardar moltíssim de temps en arribar a la península. Per comprar vaixells es van saltar el procediment de la Marina i el secretari del rei va posar els seus interessos personals a sobre de la situació del país, i milers de vides de mariners. Els vaixells van arribar a Cadis en total estat de anihilació, encara que en el contracte estava tot inopugnable, aleshores el ministre Vázquez de Figueroa li va donar al rei l'informe d'aquests vaixells amb mal estat que van portar a terme el enginyers, fou desterrat. A més, mai es va saber el cost total de les flotes ja que van fer desaparèixer tota la informació. Les naus es van enfonsar durant la primera travessia o al port.

La colònia espanyola d'Amèrica es va declarar independent sense a penes oposició alguna. El descontentament a la península no deixava de créixer constantment, i els deutes creixien encara més ràpidament. El malestar entre la tropa d'expedició allí reunida, va suggerir una oportunitat còmplice per voler portar a terme un nou pronunciament.

1 de Gener de 1820, el comandant Rafael de Riego, es va posar al front dels seus homes i proclama la Constitució de 1812 i pren las Cabezas de San Juan establint alcaldes constitucionals, ell fou reconegut com a comandant general del batalló de Sevilla. Encara que en la resta d'Espanya la revolta no tenia encara molta importància. El monarca va reaccionar enviant tropes per monitorar els moviments. Durant algunes setmanes el resultat de l'alçament fou un poc difús, ja que malgrat els èxits inicials, els revoltats no van poder ocupar Cadis.

Al Febrer, la Corunya i algunes localitats gallegues es van unir a l'aixecament, cada vegada es sumaven més ciutats a la causa com El Ferrol i Vigo, poc després en Oviedo i a continuació en Saragossa donant model a províncies properes, cadascuna amb un model de govern diferent. La seu del tribunal de la Inquisició fou saquejada i els presos que residien foren alliberats

Ferran VII espantat davant dels motins i cada vegada més desbordat per la situació que patia la península, va voler convocar les Corts com tradicionalment s'havia fet, deixant-se aconsellar per

els seus ministres. Però es proclama la Constitució a Ocaña, a 60km de Madrid. El 7 de Març en Madrid els ciutadans es van unir en protesta a la Porta del Sol que va arribar fins a palau. El monarca pres per la por pren la decisió de jurar davant el text gadità i diu la famosa cita “*Marchemos francamente, yo el primero, por la senda Constitucional*”. Aquestes paraules es van fer famoses per el fariseisme del monarca. L'exèrcit proclama la Constitució de 1812, revoltats no tenien un conductor amb preparació suficient. Encara que el principal d'ells era Riego, però a l'hora de prendre el poder tot es va desglossar en tres grups amb distints enfocaments. Aquesta divisió afectarà posteriorment a l'inici Trienni liberal i es mantindrà durant tot aquest, convertint-se en el motiu de la seua cloenda.

L'alçament de Riego fou l'últim després de molts durant el llarg període del Sexenni Absolutista i l'únic amb un final verdaderament triomfant, complint els objectius de tots els liberals. Així esdevé el Trienni Liberal al 1820.

3. EL TRIENNI LIBERAL A ESPANYA 1820

Posteriorment del triomf del pronunciament i del lideratge de la companyia de soldats de Cabezas de San Juan a Sevilla amb el coronel Rafael de Riego al capdavant i la jurada a la Constitució per part del rei Ferran VII. Es forma un nou govern que proclama una amnistia, això va permetre el retorn dels liberals exiliats a causa de l'antic règim, també van retornar els afrancesats.

Molt prompte Riego fou vist com l'heroi màxim d'aquesta revolució liberal, encara que no fou l'únic que es va pronunciar. També Antonio Quiroga que fou el cap de les tropes que es van revoltar. Encara que tot el país va trobar en Riego aquesta personificació de les ideologies que corrien per la península, gràcies a la seva insistència en restaurar aquella Constitució formada el 1812 i per la seva humanitat i la generositat. La opinió pública és va fixar amb ell i van veure el mètode per poder bregar contra les frustracions acumulades dels anys enrere. Encara que molta part de la població se'l estimarà, no en tots llocs fou així i molts portats per l'enveja el van arribar a traïr. Ell va arribar a aquesta gran popularitat no tant sols per les seves idees, també per la gran tasca de difondre cants, himnes o fulletons. Cal destacar que durant els primers mesos del

Trienni van floreixer himnes que festejaven la figura de Riego i la seua grandesa. Com el Himno de Riego o el Canto de Riego.

*El mundo vio nunca
más noble osadía
No vio nunca un día
más grande que el valor,
que aquel que inflamados
nos vimos del fuego
que excitara en Riego
de Patria el amor.
Su voz fue seguida,
su voz fue escuchada,
tuvimos en nada
soldados, morir,
Y osados quisimos
romper la cadena
que de afrenta llena
del bravo el vivir.*

Aquest és un fragment de l'Himne de Riego, la lletra és de Evaristo Fernàndez de San Miguel. Les Corts del Trienni de 1822 van declarar aquest himne la “marcha nacional de ordenanza”. 51 anys després fou utilitzada en la 1a República Espanyola com a himne nacional d'Espanya, i al 1931 amb la Segona República Espanyola, dins a la seva dissolució. Ja que conté un enorme

potencial polític, amb la seva senzillesa i caràcter polític d'unió; emociona i reuneix a la població reforçant aquestes ideologies i exaltant al general Riego.

Com abans hem nomenat, Riego fou traït algunes vegades. El 3 de Setembre a Madrid, al Teatre del Príncep va ocórrer un incident on el general es va veure implicat, i a partir d'aquí les successos es van anar maximitzant. En les Corts un diputat el va denunciar per el que va ocórrer al Teatre el dia 3 acusant-lo de “enemic del sistema constitucional” per a referir-se a tots els implicats en els disturbis. Riego fou destituït de la capitania general de Galícia. El 7 de Setembre es van articular sospites i rumors sobre el possible republicanisme del general. Martínez de Rosa va dir: “Por lo demás, siento oír que se dice quien sueña en establecer una república en España (...) ¿Habrá un hombre, un solo hombre tan insensato que haya llegado a su imaginación a concebir tal absurdo delirio?” Ja es començava a mostrar com aquesta corrent liberal es dividirà en dos branques amb aspiracions diferents. Distints liberals influents es van aferrar a minvar el seu prestigi des dels inicis del règim, i d'altres, els liberals més radicals a exaltar la figura de Riego i percebien el seu atac com una cosa deshonorant.

3.1 EL PRIMER GOVERN

La Junta Provisional Consultiva que el monarca Ferran VII va nomenar per substituir l'antic govern que estava durant l'etapa de l'Antic Règim, just el mateix dia que va jurar davant la Constitució gaditana. Aquesta Junta Provisional estava capitanejada per el cardenal Borbó, arquebisbe de Toledo i formada per deu persones de la confiança del poble, encara que no els més rellevants ja que els més importants de les Corts de Cadis encara estaven empresonats. Donant espill de la Junta Provisional Consultiva es van formar Juntes Consultives en tots els territoris encara que no totes amb caràcter liberal.

La transició es va iniciar amb la promulgació, per ordre cronològic, dels decrets de caràcter polític, social i econòmic. Amb això es va tornar al sistema entretallat del 1814 sense discussions ni esmena dels textos, però amb les limitacions que s'imposaven als sis anys transcorreguts. En la pràctica el retorn fer com si res havia passat era totalment impossible, fets massa rellevants

molt difícils d'oblidar: com la destrucció de l'obra gaditana, la persecució i repressió dels seus promotors i la divisió dels país en dos bàndols irreconciliables. El nou règim del 1820 no va poder oblidar que un dels principals, per no dir el principal, causant dels desastres fou el propi monarca. La imposició de la Junta fou el resultat de l'aferrament de Ferran VII a formar un Gabinet compost per persones que reuniren ideològicament i en els demés aspectes, per tal d'aconseguir les condicions necessàries per abordar el canvi sense reserva alguna.

En tots els llocs es van reconèixer dos llibertats cabdals: d'impremta i de reunió. I com va afirmar Alberto Gil Novales, que fou un historiador espanyol i professor universitari, “inmenso afán de libertad y cambio se respira por todas partes”. L'elecció de les primeres figures de les Corts de Cadis, com Agustí Argüelles, va obrir el camí cap a la mal entesa amb el rei, fonamentat en mutu recel i ressentiment, aquest fou el primer error del Trienni liberal. La Junta Provisional Consultiva es va veure en la necessitat de donar un testimoni acreditat de la voluntat del monarca i de la seua pròpia voluntat per a reposar el sistema polític de Cadis. L'etapa provisional oberta al març del 1820 només es podria tancar amb la instal·lació de les Corts com a única institució capaç de consolidar aquest sistema liberal. La convocatòria finalment feta per el monarca, que fou elaborada per la Junta Provisional, va contemplar la reunió de Corts ordinàries, tancant la possibilitat de qualsevol reforma constitucional, això sí, amb una sèrie d'ajustaments quant a terminis per a l'elecció de diputats i nombre de suplents per Ultramar que permetessin accelerar el procés. I novament aquesta elecció fou equívoca posteriorment, considerada una erra inclús per els autors de la Constitució del 1812. En cap moment es va pensar reprendre les Corts del 1814 amb els mateixos diputats. Clar que, després de sis anys de pur absolutisme monàrquic havien donat lloc a comportaments totalment anticonstitucionals.

Algunes altres de les primeres decisions que va prendre en consideració la Junta foren; que els capellans rectors que expliquen els diumenges i dies festius davant dels seus fidels, la Constitució que tenia la Nació. Per tal de manifestar els avantatges que comporten a totes les classes de l'Estat que els acull, i intentar rebatre les acusacions deshonorades en que la barbàrie i la malignitat han volgut desacreditar aquesta Constitució. Aquesta mateixa comesa es va ordenar als grans càrrecs de les escoles i universitats, a tots els col·lectius educatius. Deixant d'una banda la propaganda per promulgar aquesta Constitució, també van voler fer votacions per escollir

Alcaldes i Ajuntaments constitucionals. Ja que la intenció clarament marcada era la marxa ràpida i uniforme d'un sistema liberal i constitucional. Aquest nou estat va publicar orientacions en textos molt instructius sobre les votacions, sobre les seves noves responsabilitats com a ciutadans i per informar dels nous drets que posseïen.

Entre tot això, la conducta del rei durant els primers mesos de la nova etapa va passar per dues fases, la primera per resistir davant de les mesures que aboquessin a la Monarquia a un règim acceptat, encara que no fos desitjat com era naturalment. L'obstrucció inicial va donar pas a la resignació i la indiferència com actituds predominants. I la Junta Provisional fou respectuosa amb el monarca a pesar de tot, la diària discussió dels assumptes de l'Estat va deixar testimoni de la existent desconfiança en l'actuació real. Les Juntes Provisionals van funcionar com a entitats autònomes en els territoris, d'aquesta manera van aconseguir la confirmació de les autoritats civils i militars triades per elles. Van continuar accionant els fons de les rendes, amb greu perjudici per a les finances. A la Constitució no existia una figura d'un president de govern i tampoc una directiva col·legiada afí al consell de ministres que reunís als set secretaris de l'Estat i tampoc establia cap jerarquia entre ells. Els integrants del primer govern liberal del Trienni eren moderats, disposats a fer perdurar l'obra gaditana, no a assistir a moviments populars. No volien que la societat començara la iniciativa de les reformes. Els moderats van adoptar una via inter-mitja que fou un objectiu inabastable, l'afany de neutralitzar a l'adversari i anul·lar l'enemic polític va donar lloc a ambigüitats que no van complaure a ningú. Les concessions a l'ala radical liberal es van traduir en exigències cada vegada més extremistes, unes mesures per uniformar al país sota la doctrina no van evitar el començament d'una oposició.

La península ja patia una crisi interna causada per els anys precedents i els costos derivats del propi sistema revolucionari. La situació econòmica no fou plaent per al sistema liberal. A més d'això, més problemes s'hi van sumar. Com ja hem mencionat, en els territoris de dintre de la península hi existia una autonomia de les regions on es proclamava la Constitució. On en aquestes no hi existia una seguretat en el govern provisional, amb una escassetat de finances. Transmetre confiança durant aquesta transició era essencial. Per a cobrir aquesta preocupació es va portar a terme una reforma administrativa de la Hisenda. Van optar per l'estalvi en les despeses públiques, un control de funcionaris i dels pagaments, així com els ingressos més

inajornables. Van recórrer a establir el sistema tributari de l'Antic Règim, volien evadir-se del col·lapse de la Hisenda.

Entrant a l'etapa moderada destaca per la destitució de Riego després de l'incident al teatre que més endalt hem mencionat, aquest fet va fer explotar manifestacions i bullícies. A les Corts ja es planteja una separació de la corrent liberalista amb els moderats i els exaltats. L'incident de Riego fou detonant, els liberalistes es van separar en dos coalicions. Els primers anomenats dotzenistes i els vintanyistes, uns havien participat en les Corts gaditanes i els altres encara volien més revolució. Les Societats patriòtiques van ser prohibides, però aquest segon grup no es va adaptar a aquesta mesura, encara que més importants que aquestes van ser les Societats Secretes. En aquesta etapa les bases del sistema de la Hisenda i de la política econòmica és van establir, però hi havia una gran necessitat de conèixer profundament la situació del país, amb dades acreditades, una recomposició de les pèrdues de la última guerra, mantenir la pau i protegir el treball amb cotitzacions raonables, tindre ingressos era una cosa totalment inconcebible. Reompondre el país després de tots els successos anteriors i a més tenir ingressos, aquesta feïna era impossible de resoldre en tres anys. Els problemes de econòmics es van centrar en l'agricultura i la incapacitat de desenvolupament de la indústria i del comerç. La reordenació de l'Exèrcit fou un tema afegit a la problemàtica *“para defender al Estado de los enemigos exteriores y para asegurar la libertad política, el orden público y la ejecución de las leyes”*.

L'oposició eclesiàstica va tenir base degut als pressupostos del Nou Règim, que restringien la seva gran influència. La supressió del Tribunal de la Inquisició i la llei de Llibertat i Impremta van suposar una transformació que es va afeblir en el seu ascendent cultural i polític. Les forces de la contrarevolució les constitueixen l'animadversió intransigent i sistemàtica del rei, l'església, l'aquiescència civil. i la pagesia. Són el suport que proporcionen la corrent francesa en 1823, que representa el peu de l'Europa reaccionària. Recolza als realistes o també coneguts com absolutistes capitalitzen el fart famós per l'elevada tribut fiscal, amb el peu dels clergues anti-liberals. Cal inspeccionar que la mentalitat famós identifica la crisi al règim polític dispendiós amb la crisi de règim fiscal ; tot això va agreujar, encara més, la desastrosa situació econòmica heretada, les desigualtats socials, entre la pagesia i les regions més pobres i

endarrerides del país. Els ressorts tradicionals - Rei , Església i Pàtria- mantenen la pagesia en un sistema polític tradicional.

Les potències conservadores europees s'havien reunit en el Congrés de Verona i remotament es va decidir destinar un ordre que passa suspendre l'esborrany dispendiós a Espanya i correspondre l'atorgament imperialista al monarca, que o s'havia encarregat personalment de promoure alçaments anti-liberals i acostar-se l'ajuda de les potències europees. La intervenció francesa dels Cent Mil Fills de Sant Lluís és la resposta de l'Europa contrarevolucionària i anti-liberal als crida de Ferran VI. Amb la singladura de Napoleó en 1815, el Trienni Liberal quadre un malaltia paradigma per a Europa

3.2 L'EMANCIPACIÓ FORA DE LA PENÍNSULA

L'emancipació Americana va ser un procés històric mitjançant el qual les colònies americanes que estaven sota el domini de les potències europees van percebre la seva independència i es van convertir en països sobirans. Aquest procés va començar a finals del segle XVIII i es va estendre fins a mitjan segle XIX, tingué un impacte significatiu en la configuració del món contemporani.

Fou el resultat d'una sèrie de factors polítics, socials i econòmics. En primer lloc, la Il·lustració i les idees de la Revolució Francesa i la Revolució Americana van inspirar a molts líders llatinoamericans a buscar la independència i l'autonomia. Aquestes idees defensaven la llibertat individual, la igualtat i la sobirania popular, i van ressonar a Amèrica Llatina com una alternativa a l'opressió colonial.

En segon lloc, va ser el resultat de la feblesa de les potències colonials europees a Amèrica Llatina. Espanya, Portugal i altres potències europees havien perdut gran part del seu poder a causa de les guerres i les tensions polítiques a Europa, i això va permetre a les colònies amotinar-se amb un cert èxit.

El procés d'autogovern va començar amb la independència dels Estats Units en 1776, que va inspirar a les colònies espanyoles i portugueses d'Amèrica Llatina a buscar la seua pròpia

independència. En 1808, la invasió napoleònica d'Espanya va afeblir encara més el control colonial espanyol sobre Amèrica Llatina, la qual cosa va permetre als líders independentistes de la regió consolidar els seus moviments.

El procés de separació fou un procés complex i sovint violent, que va condicionar a líders carismàtics com Simón Bolívar i José de Sant Martí, així com a moviments populars i protestaris en tota la regió. En molts casos, les lluites per la independència es van prolongar durant anys i van causar una gran quantitat de sofriment i dolor per a la població.

No obstant això, malgrat aquests desafiaments, l'autonomia americana va tindre un impacte significatiu en la història d'Amèrica Llatina i en el món en general. Va permetre la creació de nous països sobirans a Amèrica Llatina, amb la seva pròpia cultura, idioma i tradicions. També va contribuir a la difusió d'idees democràtiques i republicanes a tot el món, i va establir les bases per a una nova era de la història mundial en la qual la sobirania i l'autonomia dels països es van convertir en la norma.

3.3 LA INVALIDACIÓ

A Espanya el liberalisme va triomfar, fet que va donar pas a que altres països veïns s'hi propagara. Com per exemple Portugal, Nàpols i el Piemont. Recordem que Europa encara no havia patit una abolició de les monarquies. Algunes s'hi van posar alerta per el contagi d'idees lliberalistes. Conegudes com la Santa Aliança, on països podien intervenir militarment enfront d'amenaques liberals. Aleshores van aparèixer els Cent Mil Fills de Sant Lluís; un exèrcit francès, en representació de la Santa Aliança, comandat per el duc d'Anglaterra, que pretenia entrar per els Pirineus per restablir l'ordre tradicional a Espanya. Ja que hi havien demandes de que Ferran VII era el rei segrestat per els liberals. I a més en el congrés de Verona el monarca va fer una petició d'ajuda per rescatar l'absolutisme. Ens situem a l'any 1823. L'exèrcit liberal va tenir una resistència mediocre. I els Cent Mil Fills de Sant Lluís va perseguir al Govern refugiat en Cadis. Després de l'ocupació a Madrid es va nombran un Consell de Regència i un govern absolutista. Que va eliminar lleis i decrets establerts per el Trienni. Riego fou penjat, i amb la tornada de

Ferran VII els liberals van començar a patir escomeses i es va implantar el nou règim. Comença la Década Ominosa, que com ja suposem per el nom, no fou molt grata.

4.SOCIETAT DE LA PROVINCIA

La societat de Castelló i Vila-real no anava precisament endarrerida respecte a la resta d'Espanya. Era una societat agrària on la majoria d'ingressos provenien dels beneficis que obtenien la gent que treballava la terra majoritàriament, era la tasca vital per a guanyar-se la vida.

Aquestes zones podien estar vinculades a un noble o gran propietari, on el camperol les treballava a canvi d'un sou. També podien ser parcel·les independents de cadascun dels llauradors on tenien més llibertat, ja que no havien de lliurar part de la collita a l'alt càrrec. En el cas de Castelló i Vila-real, majoritàriament eren de reialenc, és a dir, eren lliures de cadascun dels camperols.

Encara que poc a poc desapareixia la gran desigualtat entre classes socials, en aquesta època seguien estan molt marcades entre privilegiats (nobles i clergat) i no privilegiats (obrers i camperols). No obstant això, apareix un grup equidistant que posseïa moltes terres i per tant tenia més poder adquisitiu que els llauradors però no disposava del poder dels nobles. La seva aspiració era convertir-se en un noble per a poder gaudir del poder i no tenir que pagar impostos. Per aquesta raó, quan comença el trienni liberal i les idees revolucionàries de voler abolir els estaments s'expandeixen, aquesta classe social no està d'acord ja que alguns havien pogut accedir a alguns privilegis dels nobles. Un dels conflictes més sovint era que els vassalls s'enfrontaren al senyor i, junt en uns temporals que reduïen les collites amb freds i gelades, van causar una crisi agrària i de subsistència al territori que va produir una gran fam. En Castelló, el General Governador va creure convenient repartir productes de primera necessitat entre els captaires que no tenien ni per a passar una jornada sencera.

També cal destacar que a principis de segle va haver-hi una gran epidèmia, la febre groga que va tindre un gran impacte demogràfic a Castelló fent així que la tasa de mortalitat augmentés notablement. Per a subvencionar la millora del sistema sanitari i poder habilitar dos hospitals a la

ciutat, es va recaptar un total de quasi 500 lliures per a impedir també el desenvolupament de l'epidèmia.

Junt a aquesta situació, Castelló també va sofrir una gran pressió fiscal com a conseqüència de la guerra contra Anglaterra al 1804 fins al 1808. La població de la ciutat va tenir que finançar les despeses que va comportar aquest conflicte bèl·lic i afegint també la situació crítica de l'economia i societat. Aquest malestar va desencadenar en diferents motins com per exemple el de les Milícies Provincials. El general i els seus homes van intentar apagar aquesta revolta però no va tindre èxit i, el motí es va expandir per diferents territoris del País Valencià.

En l'àmbit polític, l'avivament d'un alçament popular per a exigir l'eixida dels francesos del territori espanyol va culminar amb el "crit del Palleter" a València, que va retronir als pobles castellonencs. En la capital, a conseqüència de l'alçament, els francesos allí residents van ser detinguts i traslladats a València, on serien posteriorment executats. Per part seua, l'enuig popular es va centrar en el governador Sr. Pedro Lobo i Arjona, qui, el passat 19 de juny, va ser executat en el mateix Ajuntament de Castelló. Mentre els francesos cedeixen les terres de Castelló, el Frare entra a Castelló i proclama la constitució (8-VII-1813), farà el mateix a Vinaròs i altres viles castellonenques, on restituirà el municipi. Tot havia acabat i començava la tasca de reconstrucció, paralitzada pels forts impostos que havien d'afrontar els castellonencs per a mantenir l'exèrcit, ja que l'amenaça de l'exèrcit francès no havia desaparegut del tot.

Quan Ferran VII torna i restaura l'absolutisme, es produeix un estancament econòmic, una baixada de preus ocasionats per unes grans crisis a les que els valencians van posar el nom de "l'any de la fam". La crisi va afectar també a la indústria; la més important va ser la de la pisa de l'Alcora, localitat que tenia un gran desenvolupament en la ceràmica. La situació va provocar tanta misèria que l'Ajuntament d'aquest territori va elevar una representació a les Corts manifestant l'estat ruïnós del poble.

Aquest període va estar dominat per la figura del General Francisco Javier Elio, un fidel representant del règim de Fernandino. Després d'arribar al poder, les seves accions van estar encaminades a destruir als partidaris de Fra Ascensio Nebot.

El frare reconegut representant del liberalisme i que fins i tot portarien a aquest a forjar un pla per assassinar a Elio que va fracassar (17-1-1817) pel que es va veure obligat a fugir a Gibraltar al costat d'altres organitzadors del complot. Els seus plans conspiradors continuaran durant aquesta època: intent de desembarcament de tropes en les costes valencianes (1819), però no van tenir el resultat desitjat. Tot això no és d'estranyar quan Elio es va assabentar que el pronunciament de Riego havia triomfat i Ferran VII va jurar la Constitució de Cadis (10-III-1820). Davant la gravetat de la situació, va començar a treure de presó als presos polítics.

Des del 10 de març fins a l'Edicte del 4 de març, es va començar a restaurar l'estructura institucional anterior a 1814. Cadis va destrossar tot el treball dels legisladors. No obstant això, el sistema polític mai es va establir de manera concloent i, d'una banda, els grups polítics liberals tenien més llibertat d'acció que els governants. El lliure pensament s'expressa en conferències, llibres, revistes, etc. Va ser generalitzat, però en la seua majoria no sancionat per l'església. D'altra banda, atès que la base social que feia costat al liberalisme era molt heterogènia i els seus interessos no sempre coincidien amb els dels qui donaven suport a la revolució burgesa, ràpidament van sorgir faccions moderades i progressistes entre els liberals.

Segons Ardit, la situació política es complicaria per l'aparició de partidaris absolutistes en la Serra de Castelló. La seva gran població i la proximitat a la gent rica de la costa facilitava el saqueig i el proveïment, i cal afegir que la majoria dels llauradors pobres tenen poc suport al liberalisme. Per això importava la quantitat de llauradors que s'unien als guerrillers per a associar la seua gana i rebre un salari que mai poden obtenir en els camps. Durant el Trienni Liberal, la societat de Castelló va experimentar una sèrie de canvis significatius en termes d'organització política i social. Aquest període de tres anys, que va comprendre des de 1820 fins a 1823, va ser caracteritzat per una sèrie de reformes i canvis constitucionals que buscaven establir una nova forma de govern a Espanya, basada en principis de llibertat, igualtat i sobirania popular.

A Castelló, igual que en altres parts d'Espanya, la societat es trobava dividida en diferents grups socials, cadascun amb els seus propis interessos i preocupacions. En el cim de la piràmide social es trobava l'aristocràcia terratinent, que controlava gran part de la riquesa i el poder polític de la

regió. Davall d'ells es trobaven els comerciants i artesans, seguits pels llauradors i treballadors de la terra.

Durant el Trienni Liberal, la societat de Castelló va experimentar un important canvi quant a la participació política i l'accés als drets civils. La Constitució de 1812, que va ser restablerta durant aquest període, va establir una sèrie de drets i llibertats per a tots els ciutadans, independentment de la seva classe social. Això incloïa el dret a la igualtat davant la llei, la llibertat d'expressió i la llibertat d'associació, entre altres.

Aquest canvi va tindre un gran impacte en la societat de Castelló, ja que va permetre una major participació política i social dels ciutadans comuns. Les eleccions es van dur a terme de manera més oberta i transparent, la qual cosa va permetre que persones de diferents orígens i classes socials poguessin ser elegides per a ocupar càrrecs públics i polítics.

A més, el Trienni Liberal també va tindre un impacte en l'economia de Castelló. Les reformes econòmiques i comercials van permetre una major llibertat econòmica i una major obertura al comerç internacional. Això va tindre un impacte positiu en l'economia local, ja que va permetre l'expansió del comerç i la indústria, la qual cosa al seu torn va generar ocupacions i riquesa.

En resum, el Trienni Liberal va tenir un impacte significatiu en la societat de Castelló, en permetre una major participació política i social, així com una major llibertat econòmica. Aquests canvis van establir les bases per a una nova forma de govern a Espanya, basada en principis de llibertat, igualtat i sobirania popular, i van establir una sèrie de drets i llibertats per a tots els ciutadans.

5. LA FAMÍLIA LLORÉNS

Després de parlar de la societat a l'època del trienni liberal i els voltants. Amb l'ajuda del professor d'història Pasqual Mezquita Broch i la seva tasca d'investigació sobre aquesta curiosa família de Vila-real molt eminent des del segle XVII fins al XIX, passant per el mig el nostre punt d'enfocament: El Trienni liberal. Hem volgut portar aquesta història al present, mogudes per

la fascinació de saber que aquests successos van ocórrer al nostre poble veí. Encara que la seva influència arribarà fins ací a Castelló i inclús a València. Gràcies a aquesta possessió d'informació sobre la família, el patrimoni i la societat envoltant, hem procurat portar al paper aquestes històries que semblen pròpies d'un film i que ens han asmat. La nostra tasca de intensificar la informació d'aquesta parentela comença amb el personatge clau; Joaquín Lloréns i Chiva.

Naix a Vila-real un 25 d'octubre del 1749. Brolla en una família d'arrels en València i després a Castelló, ja que contrau matrimoni amb Manuela Bàyler i Segarra, nascuda al 1775 i formava part d'una de les famílies principals de la ciutat amb moltes influències. Podem saber-ho avui en dia ja que en Castelló trobem un carrer en honor a aquesta família, entre la Plaça de la pau i el Carrer Navarra. El home més ric de Vila-real, es casa amb una de les famílies més amonedades de Castelló de la Plana, a través d'aquest matrimoni s'uneixen ambdós influències de ciutats veïnes.

Portat per les seves idees i possibilitats estudià a la Universitat de València Filosofia i Dret, on va rebre el doctorat en Lleis i aprovat d'advocat. Al 1773 fou nomenat assessor del Justícia i Ajuntament de Vila-real durant vint anys. Regidor degà el 1784 i 1792, també alcalde el 1778, 1787 i 1796. Amb aquesta informació rebem que clarament fou un home qualificat i il·lustrat, que posteriorment portarà les seves idees a les primeres línies. El bisbe de Tortosa el va nomenar "administrador de pobres i altres obres piadoses", al llarg de la seva vida observem com fou un home amb una forta creença religiosa i molts contactes estrets amb l'església. Dintre de la seva carrera laboral, també formà part de múltiples comissions a les institucions del Regne de València, com la Reial Audiència formant part de la justícia, Intendència de la hisenda i Capítania General clarament militar. Va col·laborar com a tinent de les Milícies urbanes a Castelló de la Plana sent designat instructor del maneig de les armes i disciplina, en l'any 1781. Huit anys més tard fou comandant de les Milícies Urbanes del partit de Castelló i al 1794 capità de les Milícies provincials. També va rebre càrrecs a València i va pertànyer a la Societat Econòmica d'Amics del País a València, al 1798. Un any posterior es retirà dels càrrecs militars. Encara així on podem situar el seu punt fort de poder és clarament a Vila-real. Després d'aquests grans càrrecs molts escriptors de Vila-real i inclús Pascal Mezquita el qualifiquen d'intel·lectual, tenia inquietuds.

1807, Manuela Bàyer dona a llum d'un fill de la parella, Joaquín Lloréns i Bàyer que naix a Vila-Real un 12 d'agost. Aleshores comença la Guerra del Francès al 1808, on Espanya i el Primer Imperi Francès amb Napoleó al capdavant, ja que les tropes franceses envaeixen Espanya fent-se pas cap a Portugal, lluiten fins al 1814 amb el retorn de Ferran VII. Joaquín Lloréns és anomenat pel mariscal Suchet, cap de l'exèrcit ocupant a València, membre de la junta de govern del partit de Castelló al 1811, aquest fet el portarà a ser inculpat d'afrancesat i de col·laboracionista una vegada conclosa la guerra, quan la guerra finalitza li demanen responsabilitats per haver col·laborat. I sobretot quan el Trienni Liberal sorgeix, els liberals volen minar el poder d'aquest personatge i volen erosionar el poder dels Lloréns. Joaquín opta per continuar emparant a l'Antic Règim, ell pertany a la "dreta moderna" representant a Vila-real, molt vinculat a l'Església Catòlica. Ell temia perdre a causa de la revolució les influències aconseguides al llarg dels anys que el feien pujar de classe social en l'àmbit de la Plana.

Al 1820 jura la Constitució gaditana davant l'alcalde de Castelló. Ell clarament estava totalment en contra d'aquestes idees liberals que es començaven a implantar i magnificar a tota la península durant aquests tres anys. Es va trobar en una situació on podia perdre la seva classe social de noble i la seva gran riquesa a causa d'aquest moviment sorgit el 1820, ell va seguir defensant l'Antic Règim. Com el professor Pascual Mezquita ens va analitzar, potser podem relacionar la família dels Llorens com a precedent i origen de la "dreta moderna" als nostres territoris. 12 anys posterior s'instal·la ja quasi fixament a València, on la Guerra Carlista està a punt d'ocasionar (1833-1840). I en aquest mateix any Manuela Bàyer, al seva dona, mor el 3 d'abril. Tres anys després, l'any 1836 Joaquín Lloréns i Chiva fou empresonat per la filiació carlista del seu fill Joaquín. Aquest va estudiar a les Escoles Pies de València i de molt jove entra en afinitat amb la facció reialista amb el general Sempere dels Voluntaris Reialistes, s'allistà al bàndol carlí quan la Guerra Carlista comença a brollar, i va tenir un paper eminent com un dels principals caps militars aquí a les nostres terres. El seu pare, el nostre protagonista empresonat a causa de les ideologies polítiques del seu fill: aquest el va canviar per presoners que ell tenia i aleshores fou novament empresonat i va estar sotmès a alguns tipus de maltractaments. Joaquín Lloréns i Chiva mor el 23 de novembre de 1836 amb 87 anys arran dels maltractaments que va sofrir a la presó.

Aquest mateix any el seu fill, participa en l'expedició del general Gómez. Joaquín tenia unes ideologies molt marcades per la seva família, i addicionalment, després de la mort de el seu pare Joaquín, el desig de revenja li emergia. Va destacar per el seu caràcter bregós i violent, inclús sabem que al poble de Vila-real va arribar a afusellar a innocents que ell denominava contraris, i inclús enviar-los a la presó. També va estar amb els Carlistes a Morella amb una altra graduació en l'exèrcit. Posteriorment els carlistes queden traslladats a generals de l'exèrcit Isabelí.

A la fi de la guerra s'exilià i al 1848 torna a Espanya on va estar al cap d'una columna militar a la Plana, on el seu paper era reprimir el bandolerisme, però va barrejar sentiments de revenja per la seva família i les seves ideologies fermes i no va acabar complint el deure encomanat. I ven la majoria dels seus dominis a Vila-real. D'on fou desterrat perquè ja ningú l'acollia allí i acaba al poble de Puertomingalvo a Terol, on fou vigilat i va passar els últims anys de la seva vida sense fer cap labor important i destacable. Finalment mor el 19 d'agost del 1863.

Joaquín Lloréns i Chiva va tenir 3 filles: Josefa Lloréns i Bàyer, Juana Lloréns i Bàyer i Ramona Lloréns i Bàyer. Que les va deixar ven marcades al seu testament. On es va acordar repartir-se equitativament les rentes que l'herència ha donat des de la mort del seu pare, anul·lar els tràmits judicials sense passar per tribunals i fer la divisió nomenant persones de confiança per a fer-la.

Per arribar a fer-nos una idea de la magnitud de les possessions d'aquesta família i la seva importància a Vila-real i el patiment per no perdre les propietats durant els anys liberals com és natural.

Propietats rústiques:

Al seu poble Vila-real: 150 fanecades, 1 quartó i 52 canyes de regadiu, 217 fanecades de secà.

A Castelló: 55 fanecades, 3 quartons, 82 canyes de regadiu i 81 de secà.

A Borriana: 93 fanecades, 3 quartons, 79 canyes de regadiu.

A Sant Mateu: 24 fanecades de secà.

I continuant amb les enlluernadores xifres:

Propietats urbanes:

A Vila-Real: 14 cases i un pati-corràl.

A Castelló: 2 cases.

A Alcalà de Xivert: 2 masos.

Sumant aquests béns s'hi sumaven crèdits i censos. La meitat dels vincles designats passava a l'hereu designat, el fill gran i l'altra meitat al comú de l'herència. Veiem notablement una gran diferència entre l'home i la dona.

6. CLOENDA DEL TREBALL

Aquesta tasca d'investigació que hem realitzat o hem intentat, era la nostra primera experiència amb un treball d'aquesta magnitud i amb l'escàs temps del que hem disposat ja que el Batxillerat ens té un poc atribolades. Un escàs temps amb una falta d'informació que si no fos per persones com Pascual Mezquita i Broch, al qual estarem agraïdes sempre per trobar uns articles seus que parlaven d'una família de l'època, i a demés, per poder concretar una reunió amb ell per fer-li unes preguntes, les quals hem inclòs en el nostre vídeo. El fet d'anar a Vila-real i veure la famosa casa de la família va ser tot un descobriment per a nosaltres. La història de la que tant parlàvem i imaginàvem estava just darrere, dintre d'aquelles portes de fusta.

També agrair de tot cor al nostre guia en aquesta aventura Joan Centelles i Romero, que ha tingut una paciència infinita i una gran confiança en nosaltres dues.

Ens haguera agradat ampliar més la informació i saber moltes més coses sobre moltes més famílies d'ací de Castelló durant aquesta etapa liberal. O inclús qui sap, tal vegada algun dels nostres familiars més llunyans va pertànyer a aquest gran moviment i va tenir unes idees tant fermes com personatges que hem mencionat, tal vegada algun avantpassat era igual que Riego però d'aquí de Castelló de la Plana, qui sap.

Bibliografia:

- Historia de la Familia en Vila-real (Pascual Mezquita Broch)
- Introducció a la Història (Marc baldó)
- Un liberalismo de clases medias (Otilia Martí Arnádiz)
- Història d'Espanya (Vicens Vives)
- El liberalismo exaltado en Madrid del Trienio Liberal (Sophie Bustos)
- Les Corts de Cadis i la Constitució del 1812 (Blog de la Història, la Geografia i l'Història de l'Art)
- Crònica de Castellón (Antonio José Glasc)
- La província de Castelló de la Plana (Jordi Romeu Llorach)
- Viquipèdia- El Trienio Liberal